Lösningar till Inledande matemtik för Z1/AT1/TD1, TMV122/125/177, 15-10-29

1. (a) Vi har att $|2-3x| = |3x-2|$ och får att olikheten gäller när $-1 < 3x-2 < 1$, som blir $1/3 < x < 1$.

   Svar: Lösningsmängden är intervallet $(1/3, 1)$.

   (b) Faktorisering ger $p(x) = x^3 - 4x^2 - 41x - 36 = (x+4)(x^2 - 8x - 9) = (x+4)(x+1)(x-9)$, som har nollställena $x = -4$, -1, och 9. Teckenstudium ger att $p(x) > 0$ precis när x ligger i mängden $(-4,\ -1) \cup (9,\ \infty)$.

   Svar: Precis när x ligger i mängden $(-4,\ -1) \cup (9,\ \infty)$.

   (c) Systemets utökade koefficientmatris är

$$\begin{pmatrix} 1 & 2 & a & 1 \\ 2 & a & 3-a & 0 \\ 1 & a & 9 & 3 \end{pmatrix}$$

   Vi gör radoperationer för att nå trappstegsform. Översta raden multipliceras med -2 och -1 och läggs till andra respektive raderna. Detta resulterar i

$$\begin{pmatrix} 1 & 2 & a & 1 \\ 0 & a-4 & 3-3a & -2 \\ 0 & a-2 & 9-a & 2 \end{pmatrix}$$

   För att det ska finnas oändligt många lösningar måste nedersta raden vara en multipel av den andra raden. Den multipel det måste vara fråga om är -1, vilket vi ser genom att inspektera fjärde kolonnen. Detta ger att vi ska ha $-(a-4) = a-2$ och samtidigt $-(3-3a) = 9-a$, som blir $6 = 2a$ och $4a = 12$. Detta ger att det finns oändligt många lösningar precis när $a = 3$.

   Svar: När $a = 3$.

   (d) Derivering enligt kvotregeln ger, med hjälp av trigonometriska ettan att

$$\begin{aligned} f'(x) &= \frac{\cos x(\sin x + \cos x) - \sin x(\cos x - \sin x)}{(\cos x + \sin x)^2} = \\ &= \frac{\cos^2 x + \sin^2}{\cos^2 x + 2\cos x \sin x + \sin^2 x} = \frac{1}{1 + 2\cos x \sin x} = \frac{1}{1 + \sin 2x}. \end{aligned}$$

   I sista likheten har använts att $\sin 2x = 2\cos x \sin x$.

   Svar: $f'(x) = 1/(1 + \sin 2x)$.

   (e) i. Gränsvärdet saknas, eftersom uttrycket bara är definierat för $x > 0$.

   ii. Omskrivning ger

$$\frac{\ln(3+x^2)}{x \sin x} = \frac{1}{x^2} \cdot \ln(3+x^2) \frac{1}{\frac{\sin x}{x}}$$

   där de två sista faktorerna går mot $\ln 3 > 0$, respektive $1/1$, när $x \to 0$. Vi har utnyttjat standardgränsvärdet $\sin x/x \to 1$, när $x \to 0$. Eftersom $1/x^2 \to \infty$, när $x \to 0$, gäller därför samma sak för hela uttrycket.

   iii. Räkneregler ger

$$\ln\left(\frac{3x^2+1}{x^2}\right) = \ln(3 + 1/x^2) \to \ln 3,$$

   när $x \to \infty$.

   Svar: i. Gränsvärde saknas, ii. ∞, iii. $\ln 3$.

(f) Låt $Q = (f(x) - f(2))/(x-2)$, vars gränsvärde när $x \to 2$ är $f'(2)$.
När $x < 2$ gäller

$$Q \quad = \quad \frac{x^2 - 3x + 2 - (4a + b)}{x - 2}.$$

För att detta ska ha ett gränsvärde när $x \to 2$, måste täljaren vara 0, när $x = 2$, eftersom nämnaren då är 0. Det ger vilkoret $4a + b = 0$, som insatt ger

$$Q \quad = \quad \frac{x^2 - 3x + 2}{x - 2} = \frac{(x-2)(x-1)}{x-2} = x - 1 \to 1,$$

när $x \to 2$.
När $x > 2$ gäller

$$Q \quad = \quad \frac{a(x^2 - 4)}{x - 2} = \frac{a(x-2)(x+2)}{x-2} = a(x+2) \to 4a,$$

när $x \to 2$. De två ensidiga gränsvärdena 1 och $4a$ ska sammanfalla för att $f'(2)$ ska finnas. Detta ger $a = 1/4$ och, eftersom $4a + b = 0$, att $b = -1$.
Svar: $a = 1/4$ och $b = -1$.

2. (a) Vi bestämmmer en riktningsvektor för linjen (som samtidigt är en normal till planet, eftersom det är vinkelrätt mot linjen), genom att sätta de tre kvantiteterna som ska vara lika till t. Detta ger $(x, y, z) = (1, 2, 3) + t(2, 3, 4)$. Av detta följer att $(2, 3, 4)$ är koordinater för en normalvektor till planet, som därmed har en ekvation av formen $2x + 3y + 4z = d$.
Eftersom planet ska gå genom $(3, 2, 1)$, får vi $2 \cdot 3 + 3 \cdot 2 + 4 \cdot 1 = d$, eller $d = 16$.
Svar: $2x + 3y + 4z = 16$.
(b) Vi har (från a)) att $P = (1, 2, 3)$ är en punkt på linjen och att $v = (2, 3, 4)$ är en riktningsvektor för den. Vi låter w vara vektorn från P till $Q = (3, 2, 1)$. Den har koordinater $w = (2, 0, -2)$. Tillsammans spänner v och w ut en parallellogram vars area kan beräknas som $|v \times w| = |(-6, 12, -6)| = 6\sqrt{6}$, men också som $h|v| = h\sqrt{29}$, där h är avståndet mellan linjen och Q.
Detta ger $h = 6\sqrt{6/29}$.
Svar: $6\sqrt{6/29}$.

3. Funktionen $f(x) = x^2 - 3x + \arctan x$, är definierad för alla x. Vi har att $f(x) \to \infty$, när $x \to \pm\infty$. Detta gör att vi kan vara säkra på att funktionen har ett minsta värde i en punkt som måste vara nollställe till $f'(x)$.
Derivering ger

$$f'(x) \quad = \quad 2x - 3 + \frac{2}{1 + x^2} = \frac{2x^3 - 3x^2 + 2x - 1}{1 + x^2} = \frac{(x-1)(2x^2 - x + 1)}{1 + x^2}$$

Eftersom $2(x^2 - x/2 + 1/2) = 2((x - 1/4)^2 + 7/16)$, är $x = 1$ enda nollstället till $f'(x)$. Minsta värdet är därför $f(1) = 1 - 3 + 2 \cdot \pi/4 = \pi/2 - 2$.
Svar: $\pi/2 - 2$.

4. Funktionen $f(x) = e^{-x^2}/(2x - 3)$ är definierad för alla reella tal utom $3/2$.
Vi har att $f(x) \to -\infty$, när $x \to 2/3^-$, och $f(x) \to \infty$, när $x \to 2/3^+$. Därför är linjen $x = 3/2$ en lodrät asymptot.
Vidare gäller att $f(x) \to 0$, när $x \to \pm\infty$, så $y = 0$ är en horisontell asymptot.

Derivering ger

$$f'(x) \quad = \quad \frac{e^{-x^2}(-2x)(2x-3) - e^{-x^2}\cdot 2}{(2x-3)^2} = \frac{e^{-x^2}}{(2x-3)^2}\cdot(-2)(x-1)(2x-1).$$

Detta ger att $f'(x) < 0$ på $(-\infty, 1/2) \cup (1, 3/2) \cup (3/2, \infty)$ och $f'(x) > 0$ på $(1/2, 1)$. Vi ser att f har ett lokalt minimum i $1/2$ och ett lokalt maximum i 1.

Vi har $f(1/2) = -1/(2e^{1/4})$ och $f(1) = -1/e^4$. Vi sammanfattar i en figur:

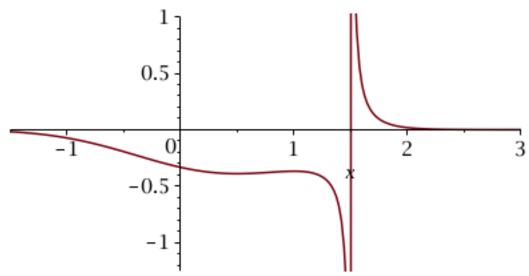

Svar: Definitionsmängden är $(-\infty, 3/2)\cup(3/2, \infty)$ och värdemängden $(-\infty, 0)\cup(0, \infty)$. Grafen har den lodräta asymptoten $x = 3/2$ och den horisontella $y = 0$. Funktionen är strängt växande på $[1/2, 1]$ och strängt avtagande på $(-\infty, 1/2] \cup [1, 3/2) \cup (3/2, \infty)$. Funktionen har ett lokalt minimum i $1/2$ och lokalt maximum i 1, men saknar så väl största som minsta värde.

5. En linje genom $(3, 2)$ har en ekvation av formen $y = k(x-3) + 2$ och skär axlarna i punkterna $((3k-2)/k, 0)$ och $(0, 2-3k)$. Triangeln med hörn i dessa och origo har arean som är hälften av $f(k) = -(3k-2)^2/k$. Vi bestämmer $k \in (-\infty, 0)$, så att $f(k)$ är minimalt.

   Vi har

$$f'(k) \quad = \quad -\frac{2\cdot 3\cdot(3k-2)k - (3k-2)^2}{k^2} = -(3k-2)\frac{3k+2}{k},$$

   som är < 0 när $k \in (-\infty, -2/3)$ och > 0, när $k \in (-2/3, 0)$. Av detta följer att f har ett minsta värde när $k = -2/3$. Den sökta linjen är därför $y = -2x/3 + 4$.

   Svar: $y = -2x/3 + 4$.

6. (a) Funktionen $f(x) = |x|$ är kontinuerlig på $(-1, 1)$, men inte deriverbar i 0.

   Svar: Falskt.

   (b) Funktionen $f(x) = x$ har egenskapen att $f(x) \to \infty$, när $x \to \infty$, men $f'(x) = 1$, för alla x.

   Svar: Falskt.

(c) Det gäller att $\tan v = 5$ och att $v \in (0, \pi/2)$. Detta ger $(\sin v/\cos v)^2 = 25$, eller $\sin^2 v = 25\cos^2 v = 25(1-\sin^2 v)$. Av detta följer $\sin^2 v = 25/26$. Eftersom v är i första kvadranten följer det att $\sin v = 5/\sqrt{26}$.

Svar: Sant.

(d) Det gäller att $1 - i\sqrt{3} = 2(1/2 - i\sqrt{3}2) = 2e^{-i\pi/3}$. Detta ger $(1-i\sqrt{3})^6 = 2^6 e^{-i2\pi} = 64$.

Svar: Falskt.

(e) Triangeln med hörn i origo, $(1, 1, 0)$ och $(0, 1, 1)$ har arean $A = |v \times w|/2$, där $v = (1, 1, 0)$ och $w = (0, 1, 1)$. Det gäller att $v \times w = (1, -1, 1)$ som har längden $\sqrt{3}$. Detta ger att $2A = \sqrt{3}$, som inte är ett heltal.

Svar: Falskt.

(f) Medelvärdessatsen ger ett $c \in (1, 2)$, så att $(f(2) - f(1))/(2-1) = f(2) - f(1) = f'(c)$. Vi har att $f(2) - f(1) = 24 - 15 = 9$.

Svar: Sant.